

Зміст

1. Управління активами інституційних інвесторів та адміністрування НПФ. Загальні результати	2
2. Результати діяльності індустрії управління активами ІСІ	3
2.1. Кількість КУА та ІСІ	3
2.2. Регіональний розподіл КУА та ІСІ	5
2.3. Вартість активів та чистих активів ІСІ	8
2.4. Чистий притік/відтік капіталу у відкритих ІСІ	10
2.5. Інвестори ІСІ	13
2.6. Структура активів ІСІ	16
2.7. Доходність ІСІ та інших напрямків інвестування	19
3. Резюме	21

1. Управління активами інституційних інвесторів та адміністрування НПФ.

Загальні результати

Кількість учасників ринку

Компанії з управління активами (КУА)

За 4-й квартал 2023 року загальна кількість **КУА** зменшилася на одну, а за весь рік – на 16, до **284**. Упродовж року на ринок вийшло чотири нових КУА, у т.ч. одна – за 4-й квартал.

Адміністратори недержавних пенсійних фондів (АНПФ)

Кількість **АНПФ** на кінець 2023 року зменшилася на одну: **17**. Серед них, як і раніше, було **6** компаній, які здійснювали винятково діяльність із адміністрування НПФ, решта – поєднували її з управлінням активами.

Інститути спільного інвестування (ІСІ)

У жовтні-грудні 2023 року було **зарєєстровано 35 нових ІСІ**. Усі вони були венчурними фондами, 33 – корпоративними. За 2023 рік зарєєстровано 64 ІСІ.

Загальна кількість **сформованих ІСІ, які досягли нормативу мінімального обсягу активів**, зростає за 4-й квартал на 10 (+0.6%) та на 30 за весь рік (+1.7%) і на 31.12.2023 становила **1772**.

Недержавні пенсійні фонди (НПФ)

Кількість **НПФ в управлінні КУА** станом на 31.12.2023, за даними УАІБ, дорівнювала **52** (44 відкритих, два корпоративних та шість професійних). Активами НПФ управляли 30 КУА – на одну менше, ніж на початку 4-го кварталу і всього року.

В **адмініструванні** 15-ти АНПФ-членів УАІБ на кінець 2023 року перебували **56 НПФ**: 47 відкритих, три корпоративних (-1 за 4-й квартал і весь рік) та шість професійних.

Страхові компанії (СК)

Кількість **СК, що передали свої активи в управління КУА**, із початку 2023 року не змінилася: **одна КУА** надавала такі послуги **одній СК**.

Активи в управлінні та ВЧА

Інститути спільного інвестування (ІСІ)

Сукупні загальні активи діючих ІСІ, що перебували в управлінні КУА та досягли нормативів, на кінець 2023 року дорівнювали **601 284 млн грн** (+0.5% за 4-й квартал, +12.4% за рік).¹ За останні два роки (включно з 22-ма місяцями повномасштабної війни РФ проти України і 6-ма місяцями зупинки регулятором діяльності фондів і профучасників у 2022 році), активи сформованих ІСІ зросли на 15.5% – завдяки динаміці венчурних фондів.

Вартість чистих активів (ВЧА) усіх сформованих ІСІ у 4-му кварталі 2023 року сповільнила зростання до +0.9% і сягнула **490 485 млн грн**. Цьому сприяло як збільшення вартості активів старіших фондів (закритих, зокрема і венчурних), так і подальше прискорення появи нових венчурних КІФ. За 2023 рік сукупна ВЧА ІСІ додала 18.9%, а за два роки – 25.4%. Зростання чистих активів, як і загальних, у 2023 році відбулося в усіх секторах, окрім закритих ІСІ з публічним розміщенням.

Рух капіталу у відкритих ІСІ у 4-му кварталі 2023 року знову став негативним: **-4.3 млн грн**. Річний чистий відтік значно сповільнився: -14.9 млн грн у грудні. За два роки сектор втратив понад 40 млн грн через відтік капіталу.

Недержавні пенсійні фонди (НПФ)

Активи НПФ в управлінні КУА у 4-му кварталі зросли на 4.8%, до **2 774 млн грн**. За весь 2023 рік вони додали 17.2%, а за два роки – 27.2%.

НПФ в адмініструванні членів УАІБ (56 фондів на кінець 2023 року) у грудні мали **2 801 млн грн** активів (+4.8% за 4-й квартал, +18.3% за 2023 рік, +27.7% від грудня 2021 року).

Страхові компанії (СК)

Активи СК в управлінні КУА у 4-му кварталі додали 10.4%, а за 2023 рік – 42.5%; дворічний приріст становив 4.8%. На 31.12.2023 ці активи дорівнювали майже **201 млн грн**.

¹ Кількість звітів діючих ІСІ за 2022 рік (станом на 31.12.2022), зокрема, інтервальних та венчурних, була меншою від звичайної/очікуваної, що

суттєво вплинуло на показники динаміки ВЧА як за цей період так і у порівнянні з ним (від 31.12.2022).

2. Результати діяльності індустрії управління активами ІСІ

2.1. Кількість КУА та ІСІ

Українська галузь управління активами інституційних інвесторів та адміністрування недержавних пенсійних фондів, в умовах другого року повномасштабної війни росії проти України, залишалася стійкою, хоча зменшення кількості її основних учасників дещо прискорилося у 2023 році.

Кількість діючих **компаній з управління активами** у січні-грудні зменшилася на 16 (-5.3%), до **284** на 31.12.2023 (рис. 1). При цьому за рік на ринок вийшло чотири нових КУА (після двох у 2022 році), у т. ч. одна – за 4-й квартал, коли загальна кількість КУА зменшилася на одну.

Компаній, що мали фонди в управлінні та подали звіти про свою діяльність за 4-й квартал та 2023 рік, було 247. Вони управляли від одного до 73-х ІСІ, а майже 99% таких компаній, як і раніше, управляли принаймні одним венчурним фондом.

Упродовж 4-го кварталу 2023 року, за даними УАІБ, було **зареєстровано 35 нових ІСІ** (проти 6-

ти рік тому у цей період). Усі вони були венчурними фондами, 33 – корпоративними, тобто одразу після реєстрації як ІСІ були визнані такими, що відбулися. За весь 2023 рік зареєстровано 64 ІСІ – як і у 2022-му.

Загальна кількість **сформованих ІСІ, які досягли нормативу мінімального обсягу активів** («визнаних»), у жовтні-грудні повернулася до зростання (+10 фондів, +0.6%) і на 31.12.2023 становила **1772**. Таким чином, за весь рік вона збільшилася на 30 (+1.7%, після +1.% за 2022-й). Серед усіх таких фондів 1654 були венчурними ІСІ (понад 93%, як і раніше принаймні з кінця 2021 року).

У 4-му кварталі 2023 року нормативу досягли 35 ІСІ (проти 8-ми рік тому), 33 із них – венчурні КІФ, один – венчурний ПІФ, ще один – закритий недиверсифікований (невенчурний) ПІФ. За 2023 рік було визнано 67 ІСІ (після 69-ти за 2022-й – переважно за рахунок 48 фондів до 24 лютого).

Рис. 1. Динаміка кількості КУА та ІСІ у 4-му кв. 2021-23 рр.

З урахуванням фондів, що вийшли з ринку за 4-й квартал, кількість сформованих діючих фондів серед венчурних КІФ зросла на 33 (+3.4%), а за весь 2023 рік – на 73 (+7.7%, табл. 1). Венчурних пайових фондів (ПІФ) поменшало на 25 (-3.8%) за останній квартал та на 46 за весь рік (-6.7%). Врешті, на кінець грудня 2023 року венчурні КІФ становили 57.4% усіх

сформованих ІСІ (після 55.8% у вересні та 54.2% на початку року). Частка ж венчурних фондів у цілому залишалася майже незмінною впродовж двох років – понад 93% (рис. 2). Станом на 31.12.2023 венчурних ІСІ всього було 1654 (+0.5% за 4-й квартал, +1.7% за 2023 рік, +3.7% за два роки).

Таблиця 1. Динаміка кількості ІСІ, що досягли нормативів, за типами, видами та правовими формами, у 4-му кв. 2021-23 рр.

Дата / Період	Всього	ПІФ*									КІФ*		
		ВД*	ВС*	ІД*	ІС*	ЗД*	ЗН*	ЗС*	ЗК*	ЗВ*	ЗН*	ЗК*	ЗВ*
31.12.2021	1711	7	10	14	4	3	20	1	4	692	48	5	903
31.12.2022	1742	7	10	15	4	2	19	1	6	683	45	6	944
31.03.2023	1775	7	10	15	4	2	20	1	8	688	44	6	970
30.06.2023	1764	7	10	15	4	2	20	1	8	677	44	6	970
30.09.2023	1762	7	10	15	4	2	20	1	8	662	43	6	984
31.12.2023	1772	7	10	15	4	2	20	1	8	637	45	6	1017
Зміна за 4-й квартал 2023 року	10	0	0	0	0	0	0	0	0	-25	2	0	33
	0.6%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	-3.8%	4.7%	0.0%	3.4%
Зміна за 2023 рік	30	0	0	0	0	0	1	0	2	-46	0	0	73
	1.7%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	5.3%	0.0%	33.3%	-6.7%	0.0%	0.0%	7.7%
Зміна за 2 роки	61	0	0	1	0	-1	0	0	4	-55	-3	1	114
	3.6%	0.0%	0.0%	7.1%	0.0%	-33.3%	0.0%	0.0%	100.0%	-7.9%	-6.3%	20.0%	12.6%

* ВД – відкриті диверсифіковані ІСІ, ВС – відкриті спеціалізовані, І – інтервальні диверсифіковані, ІС – інтервальні спеціалізовані, ЗД – закриті диверсифіковані, ЗН – закриті недиверсифіковані невенчурні, ЗС – закриті спеціалізовані, ЗК – закриті кваліфікаційні, ЗВ – закриті недиверсифіковані венчурні ІСІ.

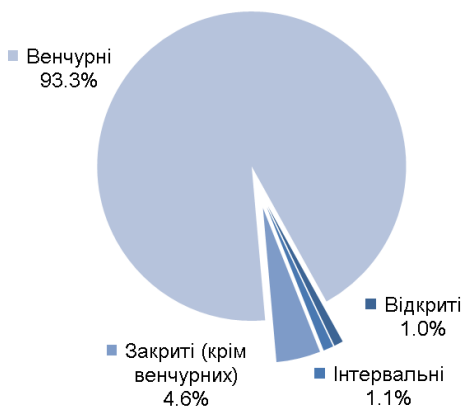

Рис. 2. ІСІ, що досягли нормативів, за типами фондів станом на 31.12.2023 р.

Кількість ІСІ, які ще не досягли нормативу мінімального розміру активів, тобто пайових фондів, на кінець грудня 2023 року становила 38, або 2.1% від усіх ІСІ в управлінні (у вересні – 2.7%, як і на початку року).

Таким чином, у 4-му кварталі 2023 року галузь ІСІ відновила зростання з точки зору кількості фондів, що на річному проміжку дозволило практично повторити динаміку 2022 року, коли спостерігався стрімкий приріст у 1-му кварталі, до 24 лютого. Двигоном кількісного росту галузі у 2023-му, як і вже тривалий час, були нові венчурні КІФ. Їх збільшення з 2021 року перевищило скорочення таких же ПІФ більш ніж удвічі (+114 проти -55).

У процесі ліквідації, за даними УАІБ, у грудні 2023 року загалом залишалися або розпочали його 81 фонд (4.6% від усіх визнаних ІСІ, після 4.5% у вересні та 4.4% на початку року). Серед них були: один відкритий, чотири інтервальних і два закритих диверсифікованих ПІФ, п'ять закритих недиверсифікованих ПІФ і два таких же КІФ, 64 венчурних ПІФ та три КІФ.

ІСІ з публічним розміщенням на кінець 2023 року було 74, після 75 у вересні та 77 на початку року (табл. 2). Кількість КУА, що управляють ІСІ з публічним розміщенням, у 4-му кварталі залишалася на рівні 29 (зменшилася на дві за 2023 рік).

Рис. 3. ІСІ з публічним розміщенням станом на 31.12.2023 р.

Таблиця 2. Динаміка кількості ІСІ з публічним розміщенням у 4-му кв. 2021-23 рр.

Дата / Період	Всього	Відкриті			Інтервальні			Закриті				
		Д*	С*	Всього	Д*	С*	Всього	Д*	Н*	С*	К*	Всього
31.12.2021	77	7	10	17	13	4	17	3	37	1	2	43
31.12.2022	77	7	10	17	15	4	19	1	36	1	3	41
31.03.2023	76	7	10	17	14	4	18	2	35	1	3	41
30.06.2023	75	7	10	17	14	4	18	2	34	1	3	40
30.09.2023	75	7	10	17	14	4	18	2	34	1	3	40
31.12.2023	74	7	10	17	14	4	18	2	33	1	3	39
Зміна за 4-й квартал 2023 року	-1	0	0	0	0	0	0	0	-1	0	0	-1
	-1.3%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	-2.9%	0.0%	0.0%	-2.5%
Зміна за 2023 рік	-3	0	0	0	-1	0	-1	1	-3	0	0	-2
	-3.9%	0.0%	0.0%	0.0%	-6.7%	0.0%	-5.3%	100.0%	-8.3%	0.0%	0.0%	-4.9%
Зміна за 2 роки	-3	0	0	0	1	0	1	-1	-4	0	1	-4
	-3.9%	0.0%	0.0%	0.0%	7.7%	0.0%	5.9%	-33.3%	-10.8%	0.0%	50.0%	-9.3%

* Д - диверсифіковані, С - спеціалізовані, Н - недиверсифіковані, К - кваліфікаційні.

Диверсифікованих та спеціалізованих ІСІ з публічною емісією на кінець 2023 року було 31 (табл. 3, див. примітку **).

Склад фондів за класами активів² у 4-му кварталі та 2023 році в цілому мало змінився. До фондів акцій на кінець року було віднесено 5 ІСІ – ті ж два відкритих та два інтервальних, що й на початку року, а також один інтервальний фонд, звітність якого відновилися і він потрапив до цього класу, де і був раніше. Станом на 31.12.2023 клас фондів акцій становив 16.1% усіх диверсифікованих і спеціалізованих ІСІ з публічним розміщенням (рис. 4), після 13.3% у вересні й на початку року.

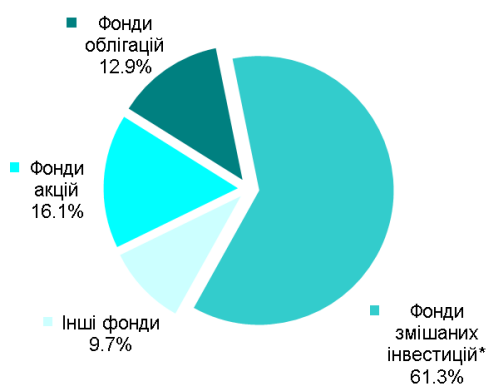

Рис. 4. Диверсифіковані ІСІ з публічною емісією за класами фондів станом на 31.12.2023 р.

Фонди облігацій у грудні 2023 року включали ті ж три відкритих ІСІ, що належали до цього класу у попередніх кварталах, а також фонд, звітність якого відновилися і він знову потрапив до цього класу. Разом їхня частка зросла з 10.0% до 12.9% диверсифікованих та спеціалізованих ІСІ з публічною емісією.

Фонди змішаних інвестицій – 19 ІСІ – це 9 відкритих, 8 інтервальних та два закритих фонди на кінець 2023 року (-1 закритий фонд за 4-й квартал і рік). Цей клас упродовж 2023 року становив понад 60%. До «інших» фондів належали ті ж самі два відкритих та один інтервальний ІСІ (9.7%).

Таблиця 3. Динаміка диверсифікованих ІСІ з публічною емісією за класами фондів у 4-му кв. 2021-23 рр.

Дата / Період	Всього	Фонди акцій	Фонди облігацій	Фонди змішаних інвестицій*	Інші фонди
31.12.2021	32	1	2	26	3
31.12.2022**	30	4	3	20	3
31.03.2023**	30	4	3	20	3
30.06.2023**	30	4	3	20	3
30.09.2023**	30	4	3	20	3
31.12.2023	31	5	4	19	3
Зміна за 4-й квартал 2023 року	1	1	1	-1	0
	3.3%	25.0%	33.3%	-5.0%	0.0%
Зміна за 2023 рік	1	1	1	-1	0
	3.3%	25.0%	33.3%	-5.0%	0.0%
Зміна за 2 роки	-1	4	2	-7	0
	-3.1%	400.0%	100.0%	-26.9%	0.0%

* Мають і акції, і облігації, і грошові кошти у своїх портфелях.

² Див. Ренкінги «ІСІ (диверсифіковані публічні) - за класами фондів» та Методику ренкінгування КВА та ІСІ за результатами їхньої діяльності на сайті УАІБ: <http://www.uaib.com.ua>.

** Відсутні дані щодо двох диверсифікованих інтервальних ІСІ, один із яких належав до фондів акцій, інший - фондів облігацій станом на 30.09.2022; на 31.12.2023 отримані звіти цих фондів дозволили віднести їх до цих класів знову, а один фонд, що належав до фондів змішаних інвестицій на 30.09.2023, на кінець року мав нульові активи і був у процесі ліквідації.

зберігаючи тренд останніх кварталів. А проте, вага Києва зросла з 78.4% у вересні до 78.6% у грудні (80.9% на початку року), в умовах стрімкішого, ніж загальне по Україні, зростання активів ІСІ в управлінні у столиці та регіоні за квартал – на 1.9% (і слабшого – за рік – +1.2%). Серед інших ТОП-5 регіонів за активами ІСІ в управлінні вони також зросли: у Дніпрі та області – на 2.0% за квартал і на 17.6% за рік, а їхня частка – з 5.3% на початку 2023 року до 6.0% у вересні та грудні; у Львові та області активи додали 1.2% за квартал і 22.2% за рік, частка регіону збільшилася з 5.1% рік тому до 5.9% (зменшилася з 6.0% у вересні). Натомість, у Харкові активи ІСІ скоротилися на 3.8% за 4-й квартал, але зросли на 4.2% за весь 2023 рік, а вага регіону, відповідно, опустилася з 4.6% до 4.4%, де й була на початку року. Запоріжжя зазнало зменшення активів ІСІ 3.1% за квартал, але мало приріст на 1.5% за рік –

його частка коливалася довкола 1.6% упродовж 2023 року.

Регіони поза ТОП-5 збільшили сукупні активи в управлінні на 8.5% за 4-й квартал і на 33.2% за весь 2023 рік, що підняло їхню вагу за цим показником із 2.3% на початку року та 3.3% у вересні до 3.5% у грудні. На це суттєво вплинуло, зокрема, зростання активів ІСІ в Івано-Франківську та області на 13.9% за квартал і на 73.6% за рік (частка – 1.5% у грудні), а також у Кіровоградській області – на 22.2% та 36.4% відповідно.

Таким чином, у 4-му кварталі та впродовж 2023 року в цілому концентрація галузі управління активами ІСІ у найбільших за кількістю КУА та за обсягом активів ІСІ в управлінні областях послаблювалася, у той час як за кількістю ІСІ вона цього року зросла (крім Києва).

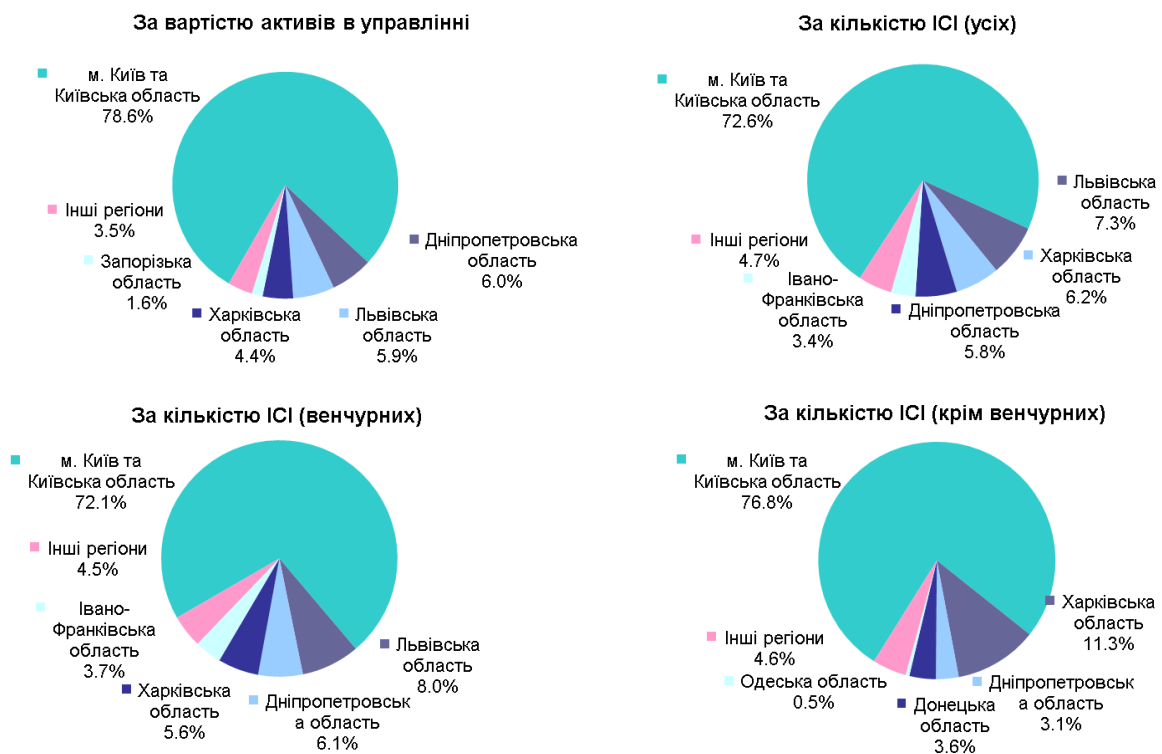

Рис. 6. Регіональний розподіл ІСІ за кількістю та вартістю їхніх активів в управлінні станом на 31.12.2023 р.

2.3. Вартість активів та чистих активів ІСІ

Сукупні загальні активи діючих ІСІ, що перебували в управлінні КУА та досягли нормативів (сформованих, «визнаних» ІСІ), на кінець 2023 року дорівнювали **601 284 млн грн**, за даними звітів фондів (рис. 7). За 4-й квартал вони зросли загалом на 0.5%, а за весь 2023 рік – на 12.4%³.

За останні два роки, від грудня 2021-го (включно з 22-ма місяцями повномасштабної війни РФ проти України і 6-ма місяцями зупинки регулятором діяльності та звітування фондів і профучасників у 2022 році), активи сформованих ІСІ збільшилися на 15.5% – завдяки динаміці венчурних фондів.

Рис. 7. Динаміка вартості активів та кількості сформованих ІСІ у 2013-2023 рр.

Співвідношення активів ІСІ до ВВП України у 2023 році зменшилося, після зростання у 2022-му: із 10.2% до із 9.2% (рис. 8). Це відбулося внаслідок удвічі слабшого росту активів фондів у порівнянні з номінальним валовим внутрішнім продуктом, що стрімко відновлювався після провалу за 2022 рік через повномасштабну війну РФ в Україні.

Співвідношення активів ІСІ до активів банків України другий рік поспіль зменшувалося і на кінець у 2023 року становило 20.4% (після 22.7% рік тому та максимальні за історію галузі 25.3% у 2021-му)⁴. Загалом же протягом 2013-2023 рр. банківські активи зростали у середньому на 8.7% за рік, у той час як активи ІСІ в управлінні – на 13.0%.

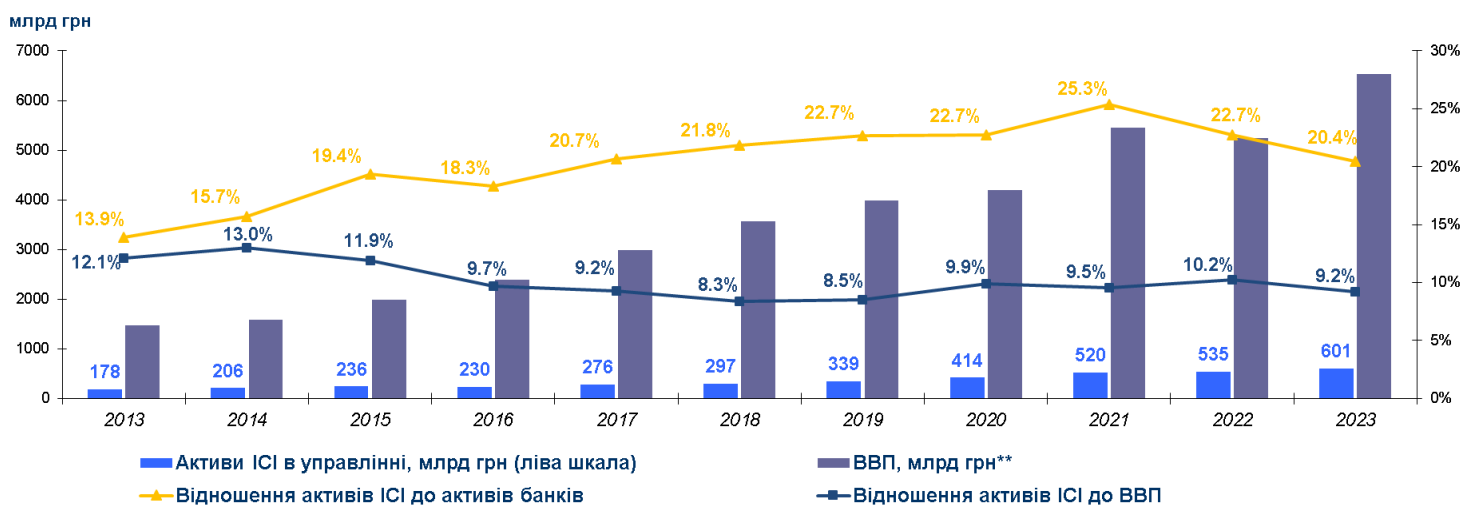

Рис. 8. Динаміка ІСІ на тлі ВВП та банківського сектору України у 2013-23 рр.

³ Кількість звітів діючих ІСІ за 2022 рік (станом на 31.12.2022), зокрема, інтервальних та венчурних, була меншою від звичайної/очікуваної, що суттєво вплинуло на показники динаміки ВЧА як за цей період, так і у порівнянні з ним (від 31.12.2022).

⁴ Джерела: Державна служба статистики України: <http://ukrstat.gov.ua>, Національний банк України: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist>; Дані щодо ІСІ та розрахунки - УАІБ.

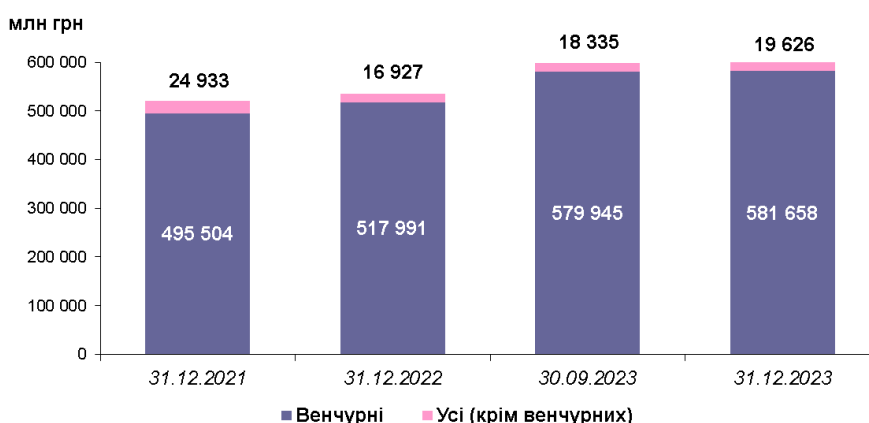

Рис. 9. Динаміка вартості активів ІСІ у 4-му кварталі 2021-23 рр.

Зростання вартості активів сформованих ІСІ у жовтні-грудні 2023 року, як і у попередньому кварталі, відбулося у секторах відкритих ІСІ та закритих із приватним розміщенням (зокрема і венчурних), а в інтервальних фондах та у закритих – із публічним розміщенням у цей період активи зменшилися.

Відносно найбільше за 4-й квартал та за цілий 2023 рік зросли закриті ІСІ з приватним розміщенням (крім венчурних) – на 10.8% та 25.2% відповідно. Венчурні ІСІ додали 0.3% активів за квартал та 12.3% за весь рік; цьому сприяло деяке збільшення кількості звітів цих фондів, особливо на кварталному проміжку. Відкриті ІСІ у жовтні-грудні зростали третій квартал поспіль (+0.2%), а за цілий 2023 рік вони додали 4.1% – за незмінної кількості діючих фондів у секторі (16). Натомість третій квартал поспіль продовжували скорочуватися активи закритих ІСІ із публічним розміщенням (-4.3% за

жовтень-грудень, -7.7% за рік) – частково через зменшення кількості звітів цих фондів.

Станом на 31.12.2023 загальні активи венчурних ІСІ становили 581 658 млн грн, відкритих ІСІ – 152 млн грн. За два роки, від грудня 2021-го, перші наростили 17.4%, другі – втратили стільки ж.

Вартість чистих активів (ВЧА) усіх сформованих ІСІ у 4-му кварталі 2023 року сповільнила зростання на порядок порівняно з попереднім кварталом (+0.9%) і сягнула **490 485 млн грн** (табл. 4). Як і для загальних активів сформованих ІСІ, цьому сприяло як збільшення вартості активів старіших фондів, особливо серед ІСІ закритого типу (зокрема і венчурних), так і подальше прискорення появи нових венчурних КІФ, а також новий закритий ПФ із приватним розміщенням (невенчурний). За 2023 рік сукупна ВЧА ІСІ додала 18.9%, а за два роки із грудня 2021-го – 25.4%.

Таблиця 4. Динаміка ВЧА ІСІ у розрізі типів фондів у 4-му кварталі 2021-23 рр., млн грн

Фонди	31.12.2021	31.12.2022	30.09.2023	31.12.2023	Зміна за 4-й квартал 2023	Зміна за 2023 рік	Зміна з 2021 року
Відкриті	180.5	145.9	151.8	151.9	0.1%	4.1%	-15.8%
Інтервальні	85.0	58.5	61.1	60.7	-0.8%	3.6%	-28.6%
Закриті (крім венчурних), у т. ч.:	24 085.1	16 269.7	17 057.1	18 969.2	11.2%	16.6%	-21.2%
з публічною емісією	5 178.4	4 311.4	4 095.0	3 990.8	-2.5%	-7.4%	-22.9%
з приватною емісією	18 906.7	11 958.3	12 962.1	14 978.5	15.6%	25.3%	-20.8%
Усі (крім венчурних)	24 350.6	16 474.1	17 270.0	19 181.8	11.1%	16.4%	-21.2%
Венчурні	366 669.7	396 139.6	468 738.3	471 303.0	0.5%	19.0%	28.5%
Усі (з венчурними)	391 020.4	412 613.8	486 008.4	490 484.8	0.9%	18.9%	25.4%

* Діючі ІСІ, які досягли нормативу мінімального обсягу активів (були визнані такими, що відбулися), перебувають в управлінні КУА та надали звітність за відповідний період (на звітну дату). ** Скориговано значення для відкритих та інтервальних фондів.

** Кількість звітів діючих ІСІ, зокрема, інтервальних та венчурних, була меншою від звичайної/очікуваної, що суттєво вплинуло на динаміку ВЧА (у т.ч. на її знак/напрямок: зменшення кількості звітів було відносно більшим у порівнянні зі скороченням активів).

Найстрімкіше серед секторів ІСІ, як і з точки зору загальних активів, за 4-й квартал і за весь 2023 рік зросли чисті активи закритих ІСІ з приватним розміщенням (крім венчурних) – на 15.6% та 25.3% відповідно. Станом на 31.12.2023 чисті активи цих фондів становили 14 978 млн грн.

Відкриті ІСІ у жовтні-грудні мали +0.1% чистих активів та 4.1% із початку 2023 року. Динаміка за два роки залишалася негативною: -15.8%, причому сектор втратив понад 22% ВЧА у вигляді чистого відтоку капіталу. У жовтні-грудні та в цілому за 2023 рік ці фонди також зазнали відтоку, тож квартальне та річне зростання їхньої ВЧА було зумовлене винятково висхідною динамікою фондового ринку у відповідні періоди та, як наслідок, позитивною переоцінкою портфелів фондів. Станом на 31.12.2023 чисті активи відкритих ІСІ становили майже 152 млн грн.

Інтервальні ІСІ у 4-му кварталі зазнали зменшення ВЧА на 0.8%, а за 2023 рік вона додала

3.6% (без урахування двох фондів, звіти яких за 2022 рік були відсутні, приріст для решти 12-ти фондів становив 2.8%). Із 2021 року чисті активи сектору зменшилися відносно найбільше серед усіх секторів ІСІ за типами фондів – на 28.6%, хоча дворічне падіння у грудні сповільнилося з 40% у вересні.

Закриті ІСІ з публічним розміщенням, кількість звітів яких порівняно з 3-м кварталом, на кінець 2023 року зменшилася на два (-7.1%), продовжували демонструвати квартальне зниження сукупної ВЧА – на 2.5% за жовтень-грудень (для 26-ти фондів, дані яких наявні на початок і кінець кварталу воно дорівнювало -1.9%). За 2023 рік чисті активи цих ІСІ зменшилися на 7.4%, при скороченні кількості звітів на 13.3% (і на 5.4% для незмінних 26-ти фондів), а за два роки сектор звузився на 16.1% за кількістю фондів, що звітують, сукупна ВЧА яких зменшилася на 22.9% (для незмінних 25-ти фондів на цьому проміжку – на 18.2%).

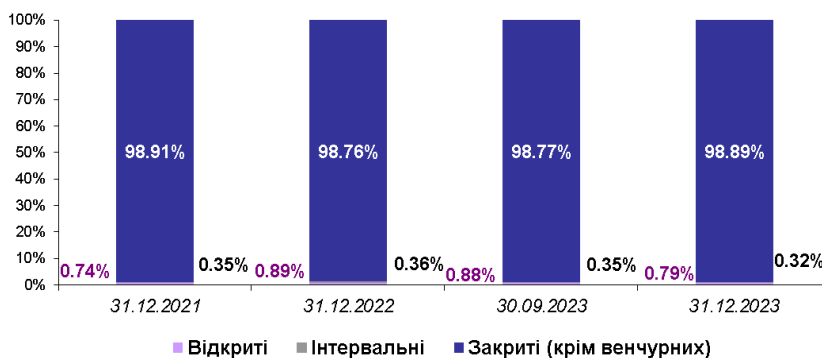

Рис. 10. Динаміка розподілу ВЧА невенчурних ІСІ за типами фондів у 2023 році

ВЧА венчурних фондів додала 0.5% за 4-й квартал, 19.0% за увесь 2023 рік. На дворічному проміжку цей сектор був єдиним, чия ВЧА збільшилася (+28.5%), що й забезпечило зростання усієї галузі ІСІ за цей період. На кінець 2023 року чисті активи венчурних фондів становили 471 303 млн грн, або 96.1% сукупної ВЧА усіх ІСІ (рис. 11). А проте у 4-му кварталі вага венчурних фондів понизилася з 96.4%

через багатократно сильніше зростання невенчурних фондів закритого типу в цей період.

Дещо стрімкіше нарощення ВЧА венчурних фондів порівняно з рештою секторів ІСІ загалом за 2023 рік призвело до подальшого зменшення частки невенчурних фондів у сукупній ВЧА усіх ІСІ – із майже 4% на початку року до 3.9% у грудні. Частка відкритих ІСІ залишалася у межах 0.03%.

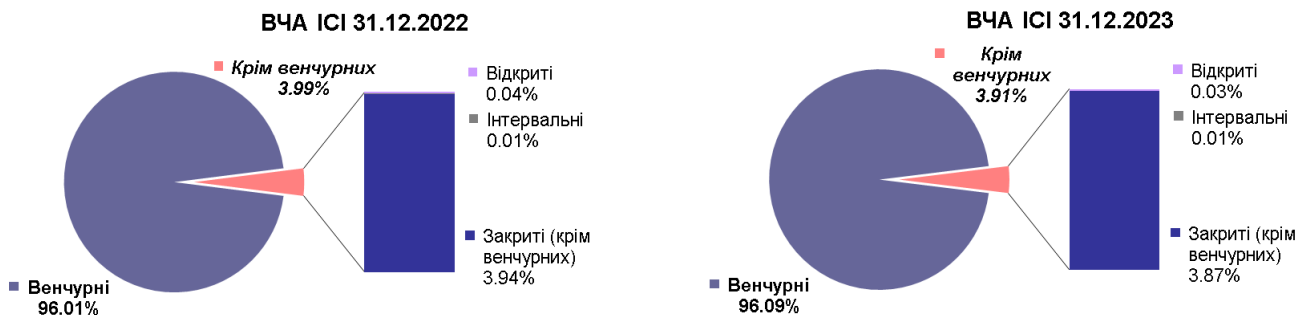

Рис. 11. Розподіл ВЧА ІСІ за типами фондів станом на початок та кінець 2023 року

2.4. Чистий притік/відтік капіталу у відкритих ІСІ

У 2023 році, як і частину попереднього року, українські відкриті ІСІ працювали в умовах воєнного стану в Україні, що впливало на рух капіталу в секторі. У січні-березні сектор втратив найбільше за усі квартали цього року, хоча відтік уже стрімко спадав із 4-го кварталу 2022-го, коли інвестори скористалися поновленням роботи ринку після піврічної зупинки через повномасштабну війну.

У жовтні чистий відтік із відкритих фондів посилювався на порядок порівняно з вереснем (до -4.8 млн грн), а проте вже в листопаді він змінився незначним чистим притоком. Грудень же 2023 року

минув майже без додаткових залучень чи викупу паперів цих фондів – на відміну від другого найбільшого місячного відтоку за аналогічний місяць попереднього року (рис. 12). При цьому у жовтні-листопаді від 80% до 94% щомісячних чистих продажів (або відтоку) припадало на один фонд (змішаних інвестицій).

Загалом, у кожному кварталі 2023 року був принаймні один місяць із додатковими надходженнями до відкритих фондів, а всього за рік їх було п'ять.

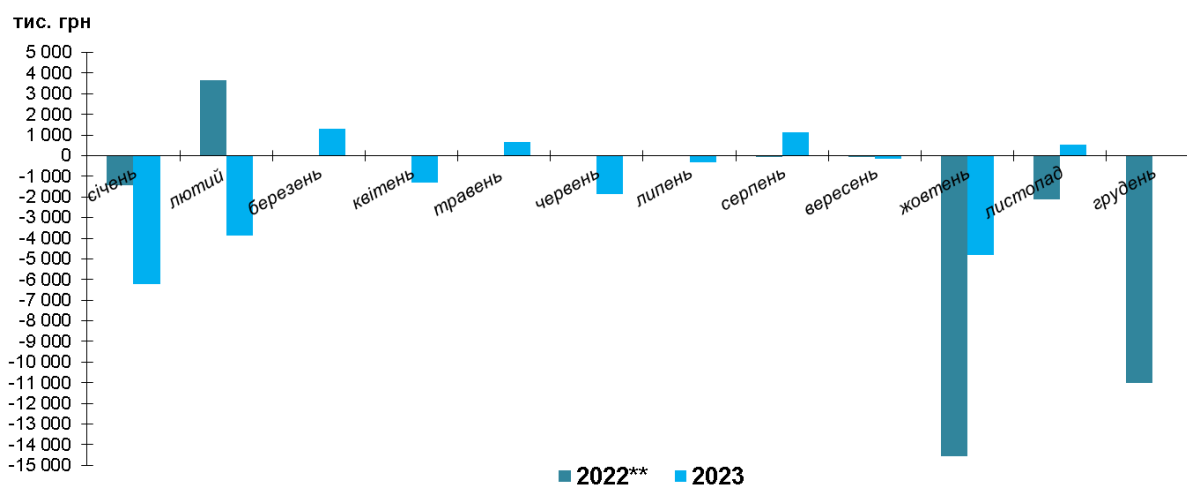

Рис. 12. Щомісячний чистий притік/відтік капіталу відкритих ІСІ у 2022-23 рр. (за щоденними даними)

** Розміщення та викуп ЦП ІСІ були зупинені НКЦПФР із 24.02.2022 до 22.08.2022 у зв'язку з воєнним станом в Україні.

Жовтневий відтік відбувся переважно в останній тиждень місяця, після падіння фондового ринку майже на 9% із кінця вересня (за індексом УБ), хоча вартість цінних паперів фонду з найбільшим відтоком зростала практично із середини вересня. Отже, частина інвесторів зафіксували прибуток за цей період. Це повторилося і у першій декаді листопада, а вже наприкінці місяця цей та інший відкритий фонд змішаних інвестицій залучили додатково понад 1 млн грн разом (більше 90% припало на один із них) – після переважно позитивної динаміки ВЧА/сертифікат кожного з цих фондів за попередні тижні й на тлі бічного тренду фондового ринку, що почався в останній тиждень листопада і тривав до кінця року.

Упродовж 2023 року кількість відкритих ІСІ із чистим притоком коливалася від нуля у січні-лютому до чотирьох у травні та листопаді, а фондів із чистим відтоком – від чотирьох у січні-березні й серпні-вересні до одного у квітні, липні та листопаді-грудні.

У цілому, у жовтні-листопаді 2023 року рух капіталу зафіксовано в п'яти фондах, у грудні – в трьох. Загалом же за 4-й квартал він відбувався у 6-ти фондах, із них *по три фонди мали чистий відтік та притік*. Один із фондів мав квартальний чистий відтік, що становив 96% сукупного результату для всього сектору. Загалом за 2023 рік рух капіталу мали 9 фондів із усіх 16-ти у секторі, із них 8 фондів мали чистий відтік, один – незначний притік.

Рух капіталу у відкритих ІСІ у 4-му кварталі 2023 року знову став негативним: -4.3 млн грн, після притоку 0.7 млн грн за 3-й квартал (рис. 13). При цьому за цей квартал, як і за попередні пів року, у секторі зменшилася кількість місцевих роздрібних інвесторів та їхні кошти у ВЧА сектору.

Річний чистий відтік до кінця грудня значно сповільнився: -14.9% млн грн, після -38.3 млн грн у вересні (рис. 14). Із 16-ти відкритих фондів на один припало 85% річного результату сектору.

Упродовж 2023 року сукупна вартість внесків місцевих роздрібних інвесторів зросла, але найменше серед усіх категорій інвесторів – разом зі зменшенням їхньої кількості. Натомість кошти юросіб-резидентів й іноземних інвесторів в українських відкритих фондах у 4-му кварталі та 2023 році в цілому зросли, а

кількість збільшилася тільки для перших і тільки на річному проміжку, у той час як для нерезидентів вона була незмінною протягом 2023 року.

За два роки (за винятком пів року з 24.02.2022) сектор втратив понад 40 млн грн через відтік капіталу.

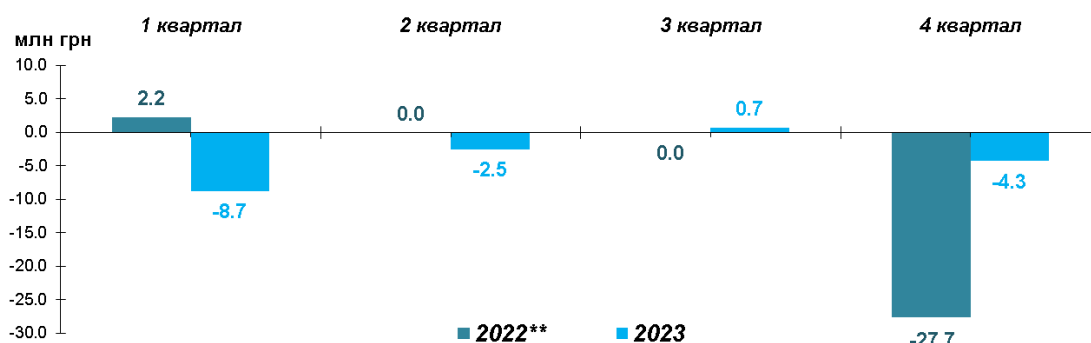

Рис. 13. Чистий притік/відтік капіталу відкритих ІСІ у 2022-23 рр., поквартально

** Розміщення та викуп ЦП ІСІ були зупинені НКЦПФР із 24.02.2022 до 22.08.2022 у зв'язку з воєнним станом в Україні.

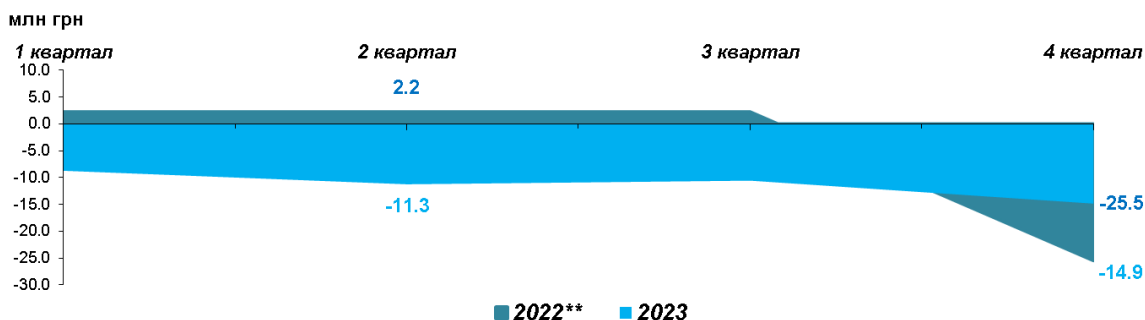

Рис. 14. Чистий притік/відтік капіталу відкритих ІСІ у 2022-23 рр., наростаючим підсумком з початку року

У 2023 році ринки капіталу в Європейському Союзі та світі переважно зростали, а сукупні чисті активи UCITS⁵ та AIF⁶, за даними EFAMA⁷, знову перевищили поріг у 20 трильйонів євро. Інвестори віддавали значну перевагу ETF (біржовим пасивним фондам) акцій над UCITS-фондами акцій із активним управлінням, а також суттєво відновилися чисті продажі UCITS-фондів облігацій. Європейські домогосподарства продовжували збільшувати свої

інвестиції у фонди, незважаючи на уповільнення економічного зростання, волатильні фінансові ринки й загострення геополітичної напруженості.

У 4-му кварталі 2023 року притік капіталу до індустрії колективних інвестицій посилюється в рази. **За жовтень-грудень європейська індустрія інвестиційних фондів отримала чистий притік капіталу в розмірі 156 млрд євро** (після +35 млрд євро за попередній квартал та +74 млрд євро рік тому).

⁵ У цьому контексті довгострокові фонди UCITS – усі класи UCITS, окрім фондів грошового ринку. UCITS (Undertakings for Collective Investment in Transferable Securities) – підприємства з колективного (спільного) інвестування в оборотні цінні папери (такі, що перебувають в обігу на регульованих ринках); є відкритими фондами із публічним розміщенням жорсткими вимогами до складу, якості, ліквідності та структури активів. Регулюються відповідною Директивою (Directive 2009/65/EC від 13 липня 2009, зі змінами згідно з Directive 2014/91/EU від 23 липня 2014) та іншими пов'язаними актами законодавства ЄС. Є найбільш подібними до українських відкритих ІСІ (диверсифікованих та спеціалізованих, з публічним розміщенням).

⁶ AIF (Alternative Investment Funds) – фонди альтернативних інвестицій; фактично включають усі інші регульовані фонди, що не є UCITS. Компанії, що здійснюють управління такими фондами, регулюються Директивою AIFMD (Directive 2011/61/EU of 8 June 2011). Більшість українських ІСІ за своїми характеристиками подібні саме на AIF.

⁷ За наявними даними щодо 29-ти країн, асоціації яких є членами EFAMA (24 країни-члени ЄС, у т. ч. Польща (колишній член EFAMA), а також Великобританія, Ліхтенштейн, Норвегія, Швейцарія і Туреччина) – див. [European Quarterly Statistical Release for the fourth quarter of 2023 & the full year 2023](http://www.efama.org) на сайті EFAMA: <http://www.efama.org>.

За весь 2023 рік європейські фонди отримали 317 млрд євро у вигляді чистого притоку капіталу (після втрати 273 млрд євро у 2022-му і притоку 887 млрд євро у 2021-му)⁸.

UCITS-фонди за 4-й квартал залучили додатково 92 млрд євро (після +21 за 3-й та +128 млрд євро рік тому). **За весь 2023 рік UCITS отримали чистий притік розміром 181 млрд євро** (після -168 млрд євро у 2022-му). У 4-му кварталі особливо добре показали себе два типи UCITS: ETF та MMF (фонди грошового ринку). ETF побили квартальний рекорд чистих продажів, оскільки інвестори все частіше використовують ці фонди для інвестування як у ринки акцій, так і облігацій. А стрімке зростання чистих надходжень у MMF (116 млрд євро, після 37 млрд євро за 3-й квартал) спричинила перевернута крива доходності протягом 4-го кварталу 2023 року. За весь рік UCITS MMF залучили 172 млрд євро. *Фонди облігацій* за 4-й квартал отримали додаткові 34 млрд євро (після +21 млрд євро за 3-й) та 141 млрд євро за весь рік. Натомість, чистого відтоку за жовтень-грудень зазнали *фонди змішаних активів* цієї категорії, що посилювався щокварталу протягом 2023 року: -47 млрд євро, після -31 млрд євро за 3-й квартал (і рік тому); за 2023 рік вони втратили 122 млрд євро. У *фондах акцій* відтік також тривав: -4 млрд євро у 4-му

кварталі (після -2 млрд євро за 3-й), але +6 млрд євро за 2023 рік усього.

AIF-фонди у жовтні-грудні також мали чистий притік капіталу: +64 млрд євро (після +14 млрд євро за 3-й квартал та -54 млрд євро рік тому). **За 2023 рік** чисті продажі AIF сягнули **135 млрд євро** (після -105 млрд євро за 2022-й). Серед класів AIF найбільший квартальний чистий притік отримали *«інші» фонди*⁹ – найбільша категорія серед AIF за чистими активами: +53 млрд євро (після -2 млрд євро за 3-й квартал). За весь 2023 рік вони мали +92 млрд євро. Серед інших класів найбільше у 4-му кварталі та за рік додатково залучили *фонди змішаних активів*: +7 млрд євро (після +13 млрд євро за 3-й квартал) і +66 млрд євро відповідно. *Фонди нерухомості* ж зазнали чистого відтоку 2 млрд євро за 4-й квартал (після +2 млрд євро за 3-й), що було несуттєво менше їхнього результату за весь 2023 рік.

Чисті активи UCITS та AIF у 4-му кварталі 2023 року відновили зростання і додали 4.8%, а за весь рік – додали 8.3%. Зокрема UCITS збільшилися на 5.2% за квартал – синхронно зі зростанням ринків, AIF – на 4.1% (за 2023 рік перші додали 10%, другі – 5.6%). *Сукупна ВЧА фондів у ЄС та ЄЕЗ* на кінець року становила 20.7 трлн євро, з яких понад 63%, як і раніше, було в UCITS.

2.5. Інвестори ІСІ

У 4-му кварталі 2023 року найбільш суттєві зміни у структурі власності ІСІ за типами фондів і способами розміщення відбулися у закритих фондах, зокрема, невенчурних. На річному проміжку також і в інших секторах ІСІ відбувся певний перерозподіл ваги різних категорій інвесторів.

Загалом, в усіх ІСІ разом, частка найбільших інвесторів за чистими активами, що їм належать, – **юридичних осіб-резидентів** – зменшилася і за останній квартал, і за 2023 рік у цілому: із 46.1% на початку січня й 44.4% у кінці вересня до 42.4% на кінець грудня. У 4-му кварталі це відбулося через зменшення сукупних коштів цих інвесторів (зокрема, у венчурних ІСІ) та зростання – інших категорій інвесторів (-3.7%). У масштабах року до скорочення

частки місцевих компаній у ВЧА ІСІ призвело слабше порівняно з іншими інвесторами нарощення сукупних вкладень (+9.4%).

За секторами ІСІ, кошти цієї категорії у жовтні-грудні зросли у *відкритих* (+4.9%) та у *закритих* (крім *венчурних*) ІСІ (+0.4%). У *відкритих* ІСІ частка коштів юридичних осіб-резидентів, відповідно, продовжувала збільшуватися: із 8.6% у вересні до 9.0% у грудні 2023 року (із 7.8% на початку року, рис. 15). Найбільшу частку компанії-резиденти України на кінець року зберігали у *закритих ІСІ з публічним розміщенням*: 74.3% (після 74.6% у вересні та 74.9% на початку року). У *венчурних ІСІ* їхня вага також падала далі: 43.2% (після 45.1% та 46.9% відповідно).

⁸ За наявними даними щодо 29-ти країн, асоціації яких є членами EFAMA (24 країни-члени ЄС, у т. ч. Польща (колишній член EFAMA), а також Великобританія, Ліхтенштейн, Норвегія, Швейцарія і Туреччина) – див. [European Quarterly Statistical Release in the Q4 2022 & for the FY 2022](http://www.efama.org) на сайті EFAMA: <http://www.efama.org>.

⁹ Ця категорія AIF включає фонди грошового ринку, гарантовані фонди, ARIS-фонди (фонди інноваційних стратегій абсолютного доходу) та решту інших AIF-фондів.

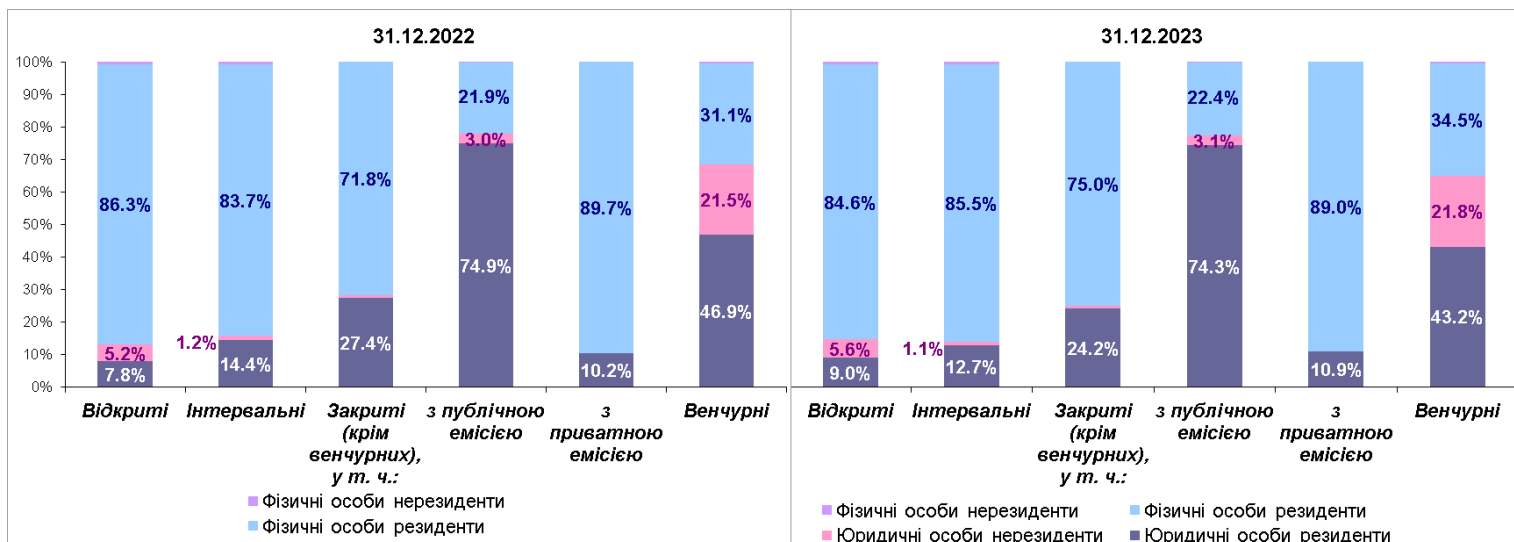

Рис. 15. Вкладення в ІСІ за категоріями інвесторів на початок та кінець 2023 року, частка у ВЧА¹⁰

** Станом на 31.12.2022 відсутні дані двох із 14-ти діючих інтервальних ІСІ.

Фізичні особи-резиденти у 4-му кварталі та впродовж 2023 року нарощували свої кошти в ІСІ загалом, проте в окремих секторах фондів у жовтні-грудні вони дещо скоротилися. В усіх ІСІ разом сукупна вартість вкладень цих інвесторів зросла за квартал на 4.0%, за 2023 рік – на 31.0%. Квартальний приріст їхніх коштів у 1,5 рази перевищив зростання ВЧА ІСІ в цілому, тобто більш ніж забезпечив його, компенсувавши скорочення коштів інших інвесторів за цей час. За весь 2023 рік збільшення сукупної вартості вкладень місцевих індивідуальних інвесторів забезпечило понад половину приросту ВЧА галузі.

Тенденція збільшення частки фізичних осіб-резидентів у ВЧА всіх ІСІ разом зберігалася вже впродовж багатьох років: зокрема, із 31.0% у 2021-му, 32.7% на початку 2023 року і 35.0% у вересні вона зросла до 36.1% у грудні.

Сукупна вартість інвестицій цих учасників у венчурних ІСІ за жовтень-грудень збільшилася на 3.1%, а за 2023 рік – на 31.9%, що сприяло підвищенню їхньої ваги у ВЧА сектору з 31.1% на початку січня та 33.6% у вересні до 34.5% у грудні.

У відкритих ІСІ сукупна вартість вкладень роздрібних інвесторів-резидентів за 4-й квартал зменшилася на 0.6%, але за весь 2023 рік – зросла на 2.0% – найменше серед усіх категорій інвесторів, тож їхня вага зменшилася з 86.3% на початку року та 85.2% у вересні до 84.6% у грудні.

Сукупні кошти **інвесторів-нерезидентів** в усіх ІСІ за 4-й квартал 2023 року збільшилася на 5.6%, а за рік – на 20.8%. Це відбулося переважно за рахунок юридичних осіб, але у відносних темпах упродовж усього 2023 року стрімкіше зростали кошти індивідуальних інвесторів – нерезидентів (+22.8% за рік). Відповідно, вага нерезидентів у ВЧА ІСІ в цілому за 4-й квартал і за весь рік підвищилася: з 21.2% на початку року та 20.5% у вересні до 21.5% у грудні.

За секторами, зростання коштів нерезидентів у традиційно відбувалося переважно у венчурних фондах (+5.6% за 4-й квартал, +20.8% за 2023 рік), а також несуттєво – у відкритих ІСІ (+3.1% та +12.3% відповідно). Врешті, їхня частка у ВЧА венчурних фондів збільшилася і за квартал, і за рік: із 22.0% на початку 2023 року й 21.3% у вересні до 22.3% у грудні. У закритих (крім венчурних) кошти цих інвесторів скоротилися на 1.0% за 4-й квартал – за рахунок компаній-нерезидентів, однак за весь 2023 рік вони додали 6.7%.

На кінець 2023 року 97.7% закордонних вкладень в усіх ІСІ в цілому утримували **компанії-нерезиденти** (після 97.8% на початку року), а 99.9% їхніх коштів перебували у венчурних ІСІ. У відкритих фондах сукупна вартість інвестицій цих учасників у 4-му кварталі зросла на 2.9%, за рік – на 10.4%), тож їхня вага зросла: з 5.2% на початку 2023 року та 5.4% у вересні до 5.6% у грудні.

¹⁰ Без урахування цінних паперів фондів на пред'явника, що перебувають в обігу.

Кількість інвесторів ІСІ на 31.12.2023 року становила **282 344** (табл. 5)*. Із них понад 99% були фізичними особами - резидентами України, 95.8% –

учасниками інтервальних фондів¹¹, 0.6% – відкритих, 1.6% – венчурних.

Таблиця 5. Інвестори ІСІ за категоріями, кількість та частка у загальній кількості, станом на 31.12.2023 р.

Фонди	Юридичні особи				Фізичні особи				РАЗОМ	Q4 2023	2023*
	резиденти		нерезиденти		резиденти		нерезиденти				
Відкриті	22	1.35%	2	0.12%	1 598	98.34%	3	0.18%	1 625	-0.4%	-1.57%
Інтервальні*	19	0.01%	1	0.00%	270 440	99.99%	19	0.01%	270 479	0.0%	91.24%
Закриті (крім венчурних), у т. ч.	339	5.89%	7	0.12%	5 403	93.85%	8	0.14%	5 757	17.0%	50.43%
з публічною емісією	162	4.52%	4	0.11%	3 407	95.14%	8	0.22%	3 581	0.1%	0.67%
з приватною емісією**	177	8.13%	3	0.14%	1 996	91.73%	0	0.00%	2 176	62.1%	705.93%
Усі (крім венчурних)	380	0.14%	10	0.00%	277 441	99.85%	30	0.01%	277 861	0.3%	89.14%
Венчурні	1 985	44.28%	322	7.18%	2 146	47.87%	30	0.67%	4 483	4.9%	7.69%
Усі (з венчурними)	2 365	0.84%	332	0.12%	279 587	99.02%	60	0.02%	282 344	0.4%	86.89%

* На 31.12.2023 порівняно з 31.12.2022 додалися дані двох із 14-ти діючих інтервальних ІСІ, зі значною кількістю інвесторів. **За 2023 рік з'явилися три нових закритих ІСІ з прив.розм., що залучили велику кількість інвесторів, зокрема один фонд - за 4-й квартал.

Стрімке зростання за 2023 рік загальної кількості інвесторів ІСІ та учасників інтервальних фондів зокрема зумовлено появою звітних даних двох фондів у цьому секторі за цей період та великою кількістю учасників (фізичних осіб-резидентів) у них.

У 4-му кварталі, як і у попередні декілька, суттєво зросла кількість інвесторів у закритих ІСІ з приватним розміщенням (крім венчурних): +62.1% (+834). Це знову відбулося за рахунок залучення учасників до двох фондів цієї категорії та ще більш активного – до новоствореного наприкінці року фонду. За 2023 рік у секторі додалося 1906 інвесторів, що збільшило їхню загальну кількість у понад 8 разів.

У венчурних ІСІ за 4-й квартал кількість учасників також зросла: +4.9% (+208). Це розвернуло тренд попереднього кварталу і сприяло збільшенню кількості інвесторів у секторі за весь 2023 рік на 7.7% (320). Станом на 31.12.2023 всього їх було 4 483.

У відкритих ІСІ кількість інвесторів у жовтні-грудні зменшувалася далі: -6 (-0.4%, після -0.3% за 3-й квартал), до 1 625. За 2023 рік вона скоротилася на 26 (-1.6%).

За категоріями учасників, кількість українських резидентів - корпоративних інвесторів за 4-й квартал 2023 року не змінилася у відкритих та інтервальних ІСІ й зменшилася у всіх секторах закритих фондів – та врешті й в ІСІ загалом (-67, -2.8%). Зокрема, у венчурних їх поменшало на 60 (-2.9%), у закритих ІСІ з публічним розміщенням – на 6 (3.6%). За весь 2023 рік кількість цих учасників у

венчурних фондах зменшилася на 78 (-3.8%), а у всіх ІСІ загалом – тільки на 65 (-2.7%), адже їх побільшало в інших закритих фондах із приватним розміщенням (+19, або +12%), а також у відкритих (+1, +4.8%).

Фізичних осіб-резидентів у відкритих ІСІ за жовтень-грудень 2023 року стало ще на 6 менше (-0.4%, після -0.9% за 3-й квартал), а в цілому за рік – на 27 (-1.7%). В усіх інших секторах ІСІ їхня кількість, на відміну від попереднього кварталу, збільшилася, зокрема у закритих ІСІ із приватним розміщенням – на 835 (+71.9%), де за 2023 рік загалом вона зросла на 1 886 (у понад 18 разів, до майже 2 тис. осіб). Цьому сприяло створення трьох фондів цієї категорії, що активно залучали таких інвесторів упродовж року. У венчурних фондах кількість місцевих індивідуальних інвесторів у 4-му кварталі зросла на 275 (+14.7%), за весь 2023 рік – на 417 (+24.1%, при збільшенні кількості звітів цих ІСІ на 1.0%).

Нерезидентів серед інвесторів ІСІ у жовтні-грудні 2023 року загалом поменшало на 7 (-1.8%) – за рахунок виходу компаній-нерезидентів із венчурних фондів (-7, -1.9%). У цілому за рік їх стало менше всього на два в усіх ІСІ разом (-0.5%) – також через динаміку в венчурних фондах (-19, -5.1%). Натомість, це скорочення було майже компенсовано на рівні ІСІ в цілому додаванням 16 нерезидентів в інтервальних фондах (за рахунок відновлення звітування двома такими ІСІ у другій половині 2023 року, що повернуло кількість фізичних осіб-закордонних інвесторів в інтервальних ІСІ до попереднього рівня – 20).

¹¹ Це пов'язано з діяльністю кількох фондів, які з колишніх взаємних фондів було реорганізовано в інтервальні ІСІ та які мають відносно дуже багато дрібних інвесторів.

Кількість **компаній-нерезидентів** за 2023 рік загалом в ІСІ зменшилася на 17 (-4.9%), а у **венчурних фондах** – на 18 (-5.3%).

Попри це, **венчурні** ІСІ й далі мали найбільшу кількість і частку інвесторів-нерезидентів: на кінець 2023 року їх було 352 у секторі – майже 90% від нерезидентів в усіх ІСІ та 7.9% усіх учасників фондів у

цьому секторі (після 8.9% рік тому). Із них 7.2% становили корпоративні інвестори (після 8.2%).

У **відкритих** ІСІ кількість інвесторів-нерезидентів – як корпоративних, так і індивідуальних – залишалася незмінною упродовж усього 2023 року і становила загалом п'ять (0.3% усіх учасників фондів у секторі, як і раніше).

2.6. Структура активів ІСІ

У структурі активів ІСІ у 2023 році в цілому та в 4-му кварталі зокрема, **частка цінних паперів та деривативів** зросла в усіх секторах ІСІ за типами фондів, окрім венчурних, де вона дещо скоротилася. Найбільше цьому сприяло нарощення сукупної вартості вкладень у державні облигації (зокрема, ОВДП) – в усіх секторах без винятку (табл. 6).

У **відкритих** ІСІ у жовтні-грудні вага фондових інструментів зростала третій квартал поспіль і відбулося це за рахунок **державних і корпоративних облигацій**. В **інтервальних** ІСІ останні також зросли за сукупною вартістю в активах – як і **акції**, у той час як вкладення в ОВДП несуттєво зменшилися. У **закритих** ІСІ з **публічним розміщенням** у 4-му кварталі сукупні вартість і частка

цінних паперів в активах зросли переважно завдяки вкладенням в ОВДП й акції, у той час як у корпоративних облигаціях вони зменшилися. У фондах цього типу із **приватним розміщенням (крім венчурних)** у цей період зросли вкладення в усіх видах наявних в активах фондових інструментів, однак левову частку приросту забезпечили вкладення в ОВДП. Натомість, у **венчурних** ІСІ зросли практично тільки вкладення в державні облигації, а також незначною мірою – в деривативи, у той час як вартість активів цих фондів у корпоративних облигаціях, акціях та векселях у жовтні-грудні 2023 року зменшилася.

Сукупна вартість усіх цінних паперів і деривативів в активах ІСІ у цілому за 4-й квартал зросла на 0.3%.

Таблиця 6. Зміни у структурі агрегованих портфелів ІСІ за типами фондів у 4-му кварталі 2023 року

Вид активу / Тип ІСІ / Зміна за квартал	Відкриті		Інтервальні		Закриті - з публ. проп.		Закриті - з прив. проп.		Венчурні	
	проц. п.	%	проц. п.	%	проц. п.	%	проц. п.	%	проц. п.	%
Інші активи (у т. ч. ДЗ та КП)	-0.11	-3.8%	0.10	0.5%	-0.40	-0.5%	-5.04	-6.3%	0.06	0.1%
Нерухомість	-	-	-	-	-0.04	-1.00	-0.39	-4.3%	0.13	2.5%
Грошові кошти та банківські депозити	-1.80	-4.4%	-1.63	-11.2%	-0.68	-66.4%	0.74	42.4%	0.02	0.7%
Банківські метали	0.13	14.8%	-	-	0.01	20.1%	-	-	0.00	13.6%
Облігації державні (у т.ч. ОВДП)	1.52	3.7%	-0.08	-0.2%	1.42	23.9%	5.31	786.2%	0.13	23.4%
Облігації місцевих позик	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Акції	-0.36	-3.2%	0.67	5.3%	0.36	12.5%	-0.55	-9.8%	-0.08	-6.1%
Корпоративні облигації	0.63	24.7%	0.94	42.6%	-0.81	-51.3%	-0.20	-9.2%	-0.20	-7.7%
Векселі	-	-	-	-	-	-	0.15	57.0%	-0.04	-5.2%
Інші ЦП та деривативи	-	-	-	-	-	-	0.00	-9.8%	-0.01	-0.9%
Цінні папери та деривативи	1.78	3.2%	1.53	2.4%	1.12	10.7%	4.70	53.3%	-0.20	-3.2%

Відкриті фонди за жовтень-грудень 2023 року збільшили частку інструментів ринків капіталу у своїх активах із 55.2% до 57.0% (та із 54.6% на початку року). В **інтервальних** ІСІ їхня вага підскочила з 60.9% на

початку року та 64.5% у вересні до 66.0% у грудні й залишалася найбільшою серед усіх секторів ІСІ за типами фондів. В обох цих секторах найбільшу частку зберігали **державні облигації (ОВДП)** – рис. 16.

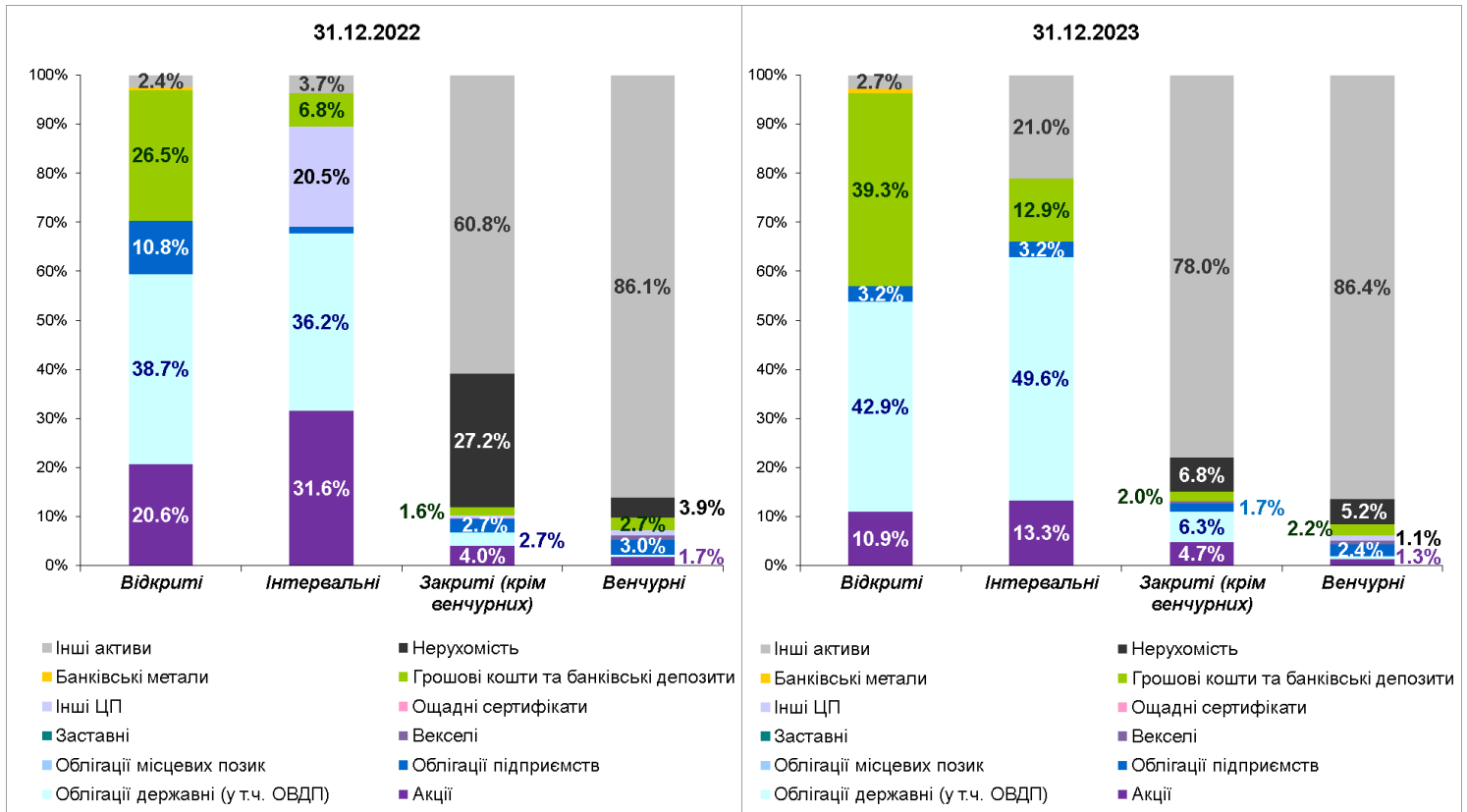

Рис. 16. Структура активів ІСІ за типами фондів на початок та кінець 2023 року

ОВДП та державні облігації загалом у 2023 році збільшилися в сукупній вартості та вазі в усіх секторах ІСІ за типами фондів та способами розміщення. На кварталному проміжку жовтня-грудня незначне скорочення вкладень в ОВДП і їхньої ваги в активах відбулося тільки у секторі інтервальних ІСІ. В цілому ж привабливість цих інструментів дедалі зростала з подальшим сповільненням інфляції, за відносно несуттєвого зниження ставок.

У відкритих ІСІ активи в ОВДП зросли за 2023 рік на 43.6%, тож їхня частка збільшилася з 31.1% до 42.9%. В інтервальних ІСІ, з урахуванням даних двох фондів, звіти яких додалися за цей рік порівняно з попереднім, зведений пакет державних облігацій збільшився на 9.3%, а його вага в активах сектору – із 47.1% на початку року до 49.6% у грудні. У закритих ІСІ з публічним розміщенням сукупна вартість ОВДП та ОЗДП в активах у 2023 році зросла на 47.5%, а її вага – з 4.6% до 7.4%.

Проте найстрімкіше вкладення в ОВДП зросли за цей рік у закритих фондах із приватним розміщенням (крім венчурних) – у понад 36 разів (майже у 10 разів – тільки за 4-й квартал), до 906 млн грн. Це збільшило їхню вагу в активах сектору з 0.2% на початку 2023 року до майже 6% у грудні.

У венчурних ІСІ сукупні інвестиції в ОВДП на кінець року коштували у 2.5 раза більше, ніж на початок, але їхня частка в активах сектору залишалася малою (0.7%).

Акції, в умовах падіння фондового ринку на понад 20% (за індексом УБ) у 4-му кварталі 2023 року, зменшилися на 3.0% у сукупній вартості в активах відкритих ІСІ, а на річному проміжку зростання ринку майже на 8% сприяло підвищенню сукупної вартості акцій в активах сектору на 7.2%. Врешті, їхня частка тут збільшилася із 10.6% на початку року до 10.9% у грудні. В інтервальних фондах сукупна вартість акцій у 2023 році зросла на 11.0%, а їхня вага в активах сектору – з 12.4% до 13.3%. У закритих ІСІ з публічним розміщенням вкладення в акції практично не змінилися в сукупній вартості за рік, але через скорочення активів сектору вага акцій підвищилася з 3.0% на початку року до 3.3% у грудні. У фондах із приватним розміщенням (крім венчурних) сукупні вкладення в акції додали «лише» 4.5% за 2023 рік, що на тлі кратно більшого загального приросту активів сектору призвело до зменшення частки цих інструментів тут із 6.1% до 5.1%.

У венчурних ІСІ акції були другим найпопулярнішим видом фондових інструментів у

2023 році, проте ледь не найбільше серед них усіх скорочення сукупних вкладень в акції за цей рік (-17.1%) призвело до зниження їхньої ваги в активах сектору з 1.7% до 1.3%.

Корпоративні облигації у 2023 році несуттєво зросли за сукупною вартістю тільки в інтервальних ІСІ (майже у 2.5 раза, у т. ч. на 41.5% за 4-й квартал), де їхня частка в активах, як наслідок, збільшилася з 1.3% до 3.2%. У відкритих фондах їх пакет за рік зменшився майже на 3/4, а його вага в активах – із 12.9% до 3.2% (у 4-му кварталі зросла з 2.5%). У закритих ІСІ із приватним розміщенням (крім венчурних) активи у цих інструментах скортилися на третину за 2023 рік, а їхня вага – з 2.9% до 2.0%. Венчурні ІСІ, як і на початку року, серед видів цінних паперів найбільше на кінець грудня були проінвестовані саме в корпоративні облигації, але сукупна вартість цих інвестицій зменшилася за рік на 11.7%, тож їхня вага опустилася з 3.0% до 2.4%.

Грошові кошти на поточних і депозитних рахунках ІСІ у банках у 4-му кварталі зокрема та у 2023 році загалом зменшилися в активах усіх секторів ІСІ з публічним розміщенням (відкритих, інтервальних, закритих). У відкритих фондах, де відбувся значний відтік капіталу за підсумками року, гроші скоротилися на 4.5%, а їхня вага понизилася з 42.8% до 39.3%, поступившись першістю у складі активів сектору державним облигаціям. У закритих ІСІ з приватним розміщенням (крім венчурних) сукупні кошти в банках зросли за 2023 рік на 62.3%, що відбулося в умовах створення нових фондів і залучення значних внесків від інвесторів, що частково були спрямовані у банки для накопичення для подальшого інвестування у проекти. Тож частка грошей у цьому секторі зросла з 1.5% до 2.5% за рік. У венчурних ІСІ вона збільшилася з 1.6% до 2.2% на тлі схожої картини: обсяг грошей за рік збільшився на 61.3%.

«Інші» активи¹² – найбільша складова активів венчурних та інших фондів закритого типу – у перших у 4-му кварталі збільшилися на 1.2%, а за весь 2023 рік – на 14.4%. Це підвищило їхню вагу в активах сектору далі – з 85.3% на початку року до 86.4% у грудні.

Сукупна вартість **нерухомості** у венчурних ІСІ збільшилася за 4-й квартал на 3.7%, а за весь 2023 рік – на 5.7%, тож її вага опустилася з 5.6% на початку року до 5.2% у грудні (але зросла з 5.1% у вересні).

Портфель цінних паперів та деривативів усіх ІСІ в цілому у 2023 році збільшився на 0.7% і на кінець року коштував **38 441 млн грн** (табл. 7). Це відбулося завдяки зростанню сукупного обсягу вкладень у державних облигаціях на 178.5% (у т. ч. +45.4% за 4-й квартал). Їхня частка у портфелі цінних паперів в активах усіх ІСІ збільшилася з 5.0% на початку року та 9.5% у вересні до 13.8% у грудні. Сукупна вартість **векселів** в агрегованому портфелі усіх ІСІ зросла на 15.3% за 2023 рік (хоча зменшилася на 3.4% за 4-й квартал). Їхня частка тут врешті збільшилася з 10.4% на початку року до 11.9% у грудні.

Натомість, сукупні вкладення ІСІ в акції у 2023 році зменшувалися щокварталу й за рік втратили 15.2%, що опустило їхню вагу в фондовому портфелі ІСІ з 25.5% на початку року до 21.5% у грудні. Зведений пакет **корпоративних облигацій** також скоротився – на 12.6% за 2023 рік (у т. ч. -6.7% з 4-й квартал), тож його вага тут впала 41.9% до 36.3%.

Облигації місцевих позик у 2023 році зникли з портфелів ІСІ, а «інші» цінні папери та деривативи загалом зменшилися у сукупній вартості на 3.7%, що понизило їхню вагу у фондовому портфелі ІСІ з 17.2% на початку року до 16.5%. Із них 99.9% перебували у венчурних ІСІ (99.6% рік тому).

Таблиця 7. Портфель цінних паперів та деривативів ІСІ, станом на 31.12.2023 р. та зміна за рік

Тип інструментів	Сукупна вартість ЦП у портфелях ІСІ, млн грн		Зміна за 2023 рік		Частка у зведеному портфелі ЦП ІСІ	
	31.12.2022	31.12.2023	млн грн	%	31.12.2022	31.12.2023
Облигації підприємств	15 987.9	13 966.3	-2 021.6	-12.6%	41.9%	36.3%
Акції	9 737.2	8 261.7	-1 475.5	-15.2%	25.5%	21.5%
Облигації державні (у т.ч. ОВДП)	1 909.5	5 317.2	3 407.7	178.5%	5.0%	13.8%
Векселі	3 958.3	4 564.7	606.4	15.3%	10.4%	11.9%
Облигації місцевих позик	12.4	0.0	-12.4	-100.0%	0.0%	0.0%
Інші ЦП та деривативи	6 575.1	6 331.1	-244.0	-3.7%	17.2%	16.5%
Всього	38 180.3	38 440.9	260.6	0.7%	100.0%	100.0%

¹² До «інших» активів належать корпоративні права, виражені в інших, ніж цінні папери, формах, а також дебіторська заборгованість, у тому числі

позики компаніям, у яких ІСІ володіють часткою в капіталі (для венчурних фондів).

Вартість портфеля ІСІ, крім венчурних, у 2023 році зросла на 43.4% (причому тільки за 4-й квартал – на 48.7%, а попередні півроку вона зменшувалася). На кінець грудня він коштував **2 669 млн грн**.

Це відбулося за рахунок збільшення вкладень в *ОВДП та ОЗДП* більш ніж учетверо (+322.0%) за рік (у т. ч. +191.6% за 4-й квартал), що збільшило їхню вагу у зведеному портфелі фондових інструментів цих ІСІ з 16.8% на початку року до 49.3% у грудні.

На тлі зростання фондового ринку у 2023 році, сукупна вартість вкладень невенчурних фондів в *акції* зросла на 3.9% (у т. ч. +1.1% за 4-й квартал), що значно відставало від приросту вкладень у вищезгадані

інструменти, тож частка акцій у портфелі цих ІСІ скоротилася з 48.7% на початку року до 35.3% у грудні.

Також за 2023 рік зросла сукупна вартість *векселів*: +2.1% (+91.3% за 4-й квартал). Їхня вага, відповідно, впала з 3.6% до 2.6%.

Корпоративні облігації у портфелі ІСІ, крім венчурних, втратили 38.2% за 2023 рік (у т. ч. 9.2% за 4-й квартал), тож їхня частка тут скоротилася більш ніж удвічі – з 29.2% до 12.6%.

Зведений пакет «інших» цінних паперів та *деривативів* цих ІСІ в 2023 році зменшився майже учетверо за сукупною вартістю, а його вага у фондовому портфелі – з 1.4% до 0.3% (табл. 8).

Таблиця 8. Портфель цінних паперів та деривативів ІСІ, крім венчурних, станом на 31.12.2023 р. та зміна за рік

Тип інструментів	Сукупна вартість ЦП у портфелях ІСІ, млн грн		Зміна за 2023 рік		Частка у зведеному портфелі ЦП ІСІ	
	31.12.2022	31.12.2023	млн грн	%	31.12.2022	31.12.2023
Облігації державні (у т.ч. ОВДП)	311.9	1 316.3	1 004.4	322.0%	17.0%	49.4%
Акції	905.7	940.8	35.1	3.9%	49.4%	35.3%
Облігації підприємств	544.4	336.5	-207.9	-38.2%	29.7%	12.6%
Векселі	67.2	68.5	1.4	2.1%	3.7%	2.6%
Облігації місцевих позик	6.0	0.0	-6.0	-100.0%	0.3%	0.0%
Інші ЦП та деривативи	26.3	6.8	-19.6	-74.3%	1.4%	0.3%
Всього	1 835.2	2 662.1	826.9	45.1%	100.0%	100.0%

2.7. Доходність ІСІ та інших напрямків інвестування

У 2023 році фондовий ринок України переважно зростав, хоча демонстрував значну волатильність на тлі повномасштабної війни РФ проти України, що тривала другий рік поспіль, і за 4-й квартал суттєво опустився (за індексом акцій УБ – на понад 21%). Річний результат для українських блакитних фішок виявився позитивним (+7.7%), однак ширший набір акцій і надмірні коливання цін на них упродовж року не сприяли підвищенню вартості портфельних вкладень ІСІ, що інвестували в ці інструменти. Квартальна доходність таких фондів у жовтні-грудні також була переважно негативною – як і для усіх секторів ІСІ за типами фондів і способами розміщення та за класами активів, окрім фондів облігацій, де вона також понизилася. За результатами ж усього 2023 року 7 із 8-ми секторів ІСІ забезпечили

позитивну доходність для своїх інвесторів (окрім фондів акцій). При цьому якщо індекс УБ мав лише 7 акцій на початок 2023 року та 6 – у кінці, то тільки у відкритих та інтервальних фондах, що мали найбільшу частку цінних паперів в активах серед різних секторів ІСІ, на кінець року в активах було, відповідно, 32 та 52 емітенти (у т. ч. 25 та 42 – акцій) відповідно, а випусків цінних паперів – 52 у відкритих та 70 в інтервальних.

За підсумками 4-го кварталу, найбільш доходними фінансовими інструментами для роздрібних інвесторів були *строкові річні депозити у «золоті»*: +14.9% (рис. 14)¹³, адже ціна на золото вперше за три квартали зросла. Відновили свою привабливість за результатами кварталу й *депозити у євро*: +9.5% (після -3.6% за 3-й квартал) на тлі

¹³ Для адекватного порівняння доходності різних напрямків інвестування (видів активів) необхідно враховувати ліквідність ІСІ, зокрема, відкритого типу, що дозволяють виходити з інвестицій у будь-який робочий день без втрати доходності, на відміну від строкових банківських вкладів, які, переважно, передбачають перерахунок відсоткового доходу при достроковому поверненні коштів за ставкою вкладів на поточних рахунках (близькою до

нуля). Водночас, розрахована доходність ІСІ не враховує можливі комісії та інші витрати при вході/виході до/із фондів. Також не враховується оподаткування інвестиційного прибутку при виході з фонду та оподаткування відсотків за депозитами.

девальвації гривні. **ОВДП** залишалися одним із найдоходніших інструментів: однорічні державні облігації у гривні у жовтні-грудні принесли близько +4.4%.

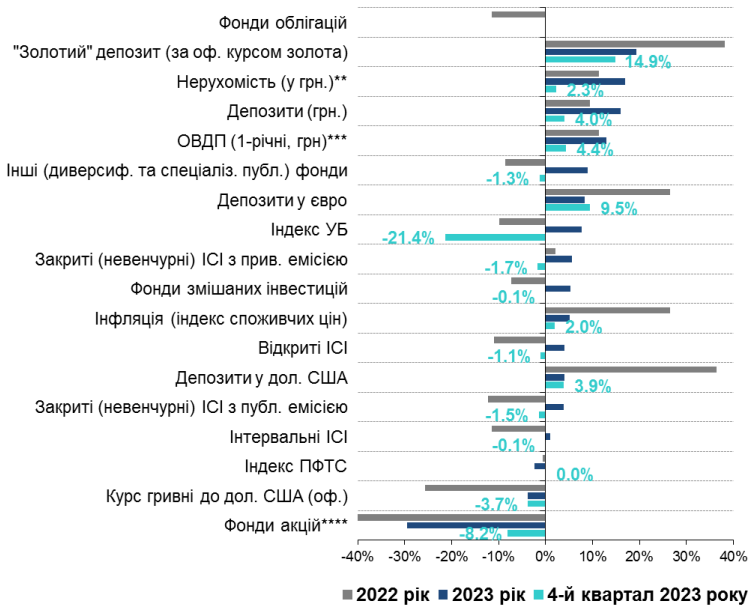

Рис. 17. Доходність ІСІ, депозитів, індексів акцій та рівень інфляції у 4-му кв. 2023 р. та за рік¹⁴

Найвищу середню доходність серед різних секторів ІСІ загалом та з-поміж диверсифікованих і спеціалізованих ІСІ з публічним розміщенням за класами активів у 4-му кварталі 2023 року мали фонди облігацій: +1.3% (після +2.9% за 3-й). Два із чотирьох фондів цього класу принесли позитивні результати за квартал (негативний – один) і були доходнішими за строкові річні депозити у гривні, а один із них – також у порівнянні з однорічними ОВДП.

Фонди змішаних інвестицій у жовтні-грудні 2023 року показали середні **-0.1%** (після +2.3%). Результати окремих 19-ти фондів у секторі значно варіювалися: від -28.2% до +15.2%. Загалом, **14 таких фондів мали позитивну доходність у 4-му кварталі (74%, після 65% у 3-му)**. Із них 12 фондів щонайменше компенсували втрати від інфляції за цей квартал, чотири – забезпечили більший дохід, ніж однорічні ОВДП та строкові депозити у гривні й доларі США, один – ніж депозити в євро й золоті.

Фонди акцій у 4-му кварталі 2023 року мали середні **-8.2%** (після +4.1% за 3-й). При цьому один із п'яти таких фондів покращив свій показник порівняно з 3-м кварталом і вивів його у позитивну зону. І лише один спеціалізований фонд акцій за підсумками кварталу мав нижчий показник доходності, ніж падіння індексу УБ.

Інші фонди (диверсифіковані та спеціалізовані з публічним розміщенням) у жовтні-грудні 2023 року в середньому **втратили 1.3%** (після +2.5% з 3-й квартал), а проте один із трьох таких ІСІ продемонстрували зростання вартості своїх сертифікатів за 4-й квартал.

Серед різних секторів ІСІ за типами фондів і способами розміщення у 4-му кварталі 2023 року найвищий результат у середньому мали інтервальні ІСІ: -0.1% (після +2.0% за 3-й квартал). **Позитивну доходність принесли 5 фондів із 14-ти (36%, після 67% за 3-й квартал)**. Чотири із цих фондів більш ніж компенсували втрати від інфляції за 4-й квартал, один – приніс більший дохід, ніж однорічні ОВДП та строкові депозити у гривні й доларі США.

Відкриті ІСІ у 4-му кварталі показали **-1.1%** у середньому (+3.5% за 3-й). Діапазон показників окремих фондів цього типу розширився й опустився: від -38.0% до +6.3%. **Із 16-ти відкритих ІСІ 12 забезпечили зростання вартості своїх сертифікатів за цей час (75%, як і у попередні два квартали)**. Також, 10 фондів цього типу щонайменше компенсували втрати від інфляції за 4-й квартал, п'ять – забезпечили більший дохід, ніж річні строкові депозити у гривні й доларі США, чотири – ніж однорічні ОВДП.

Закриті ІСІ з публічним розміщенням у жовтні-грудні мали середні **-1.5%** (після +0.2% за 3-й квартал). Діапазон показників різних фондів у секторі розширився в обидва боки: від -48.2% до +17.1%. **Із 26-ти цих ІСІ кварталний приріст інвестицій забезпечили 12 (46%, після 36% за 3-й квартал)** та щонайменше вберегли їх від інфляції. Також, 7 фондів сектору забезпечили більший дохід, ніж річні строкові депозити у гривні й доларі США, 6 – ніж однорічні ОВДП, два – показали більший дохід за 4-й квартал, ніж річні строкові депозити у євро та в золоті.

¹⁴ Доходність ІСІ розрахована за даними звітності за 2-й квартал 2023 року щодо 16-ти відкритих, 12-ти інтервальних, 65-х закритих ІСІ (у т. ч. 28-ми із публічним розміщенням та 37-ми – з приватним) та за даними звітності за попередні періоди – див. Ренкінги: ІСІ за типами фондів та ІСІ (диверсифіковані публічні) - за класами фондів. Інфляція розрахована за

даними Державної служби статистики України (до попереднього місяця). Дані щодо цін/доходності нерухомості за цей період відсутні. Доходність за рік для ОВДП - для облігацій в обігу у вересні 2022 року зі строком погашення 1 рік.

Закриті ІСІ з приватним розміщенням у 4-му кварталі показали середні -1.7% (+4.8% за 3-й). Діапазон показників різних фондів у секторі звужився: від -59.7% до +28.5%. *Позитивні результати кварталу забезпечили 14 фондів із 37-ми (38%, після 51% за 3-й квартал).* Із них 35 фондів принесли менші збитки, ніж падіння індексу УБ, 11 – щонайменше компенсували втрати від інфляції за квартал, 10 – забезпечили більший дохід, ніж річні строкові депозити у гривні й доларі США, 9 – ніж однорічні ОВДП, чотири – дали більший дохід за 4-й квартал, ніж річні строкові депозити у євро, три – ніж у золоті.

За 2023 рік позитивний і найбільший серед ІСІ результат для інвесторів забезпечили

3. Резюме

У 4-му кварталі та впродовж усього 2023 року, в умовах повномасштабної війни росії проти України, що тривала другий рік, вітчизняна галузь управління активами ІСІ продовжувала працювати й прискорювала темпи зростання як за кількістю новостворених фондів, так і за активами в управлінні. Водночас, зменшення кількості КУА тривало, попри появу нових компаній.

Ключовими трендами індустрії у 2023 році були:

- Прискорення зменшення кількості КУА на тлі війни та нових регуляторних викликів;
- Збільшення кількості зареєстрованих та сформованих ІСІ – вже котрий рік лише за рахунок венчурних КІФ, при зменшенні кількості венчурних ПФ;
- Продовження зростання сукупної вартості активів та ВЧА визнаних ІСІ в цілому, при цьому:
- ВЧА відкритих, інтервальних і закритих ІСІ загалом і зокрема – з приватним розміщенням (крім венчурних) зростає, на відміну від попереднього року, – при збільшенні кількості закритих фондів;
- Сповільнений, але все ж значний чистий відтік капіталу з відкритих ІСІ, який, проте, вперше за тривалий час не був визначальним у динаміці ВЧА сектору й не завадив її зростанню;

фонди облігацій (+29.1%) – незмінні три ІСІ в цьому класі. А найбільші збитки за цей час були у **фондах акцій (-29.6%)**. Решта класів диверсифікованих і спеціалізованих фондів із публічним розміщенням показали позитивні річні результати: +5.3% серед фондів змішаних інвестицій та +9.0% серед інших фондів.

Серед ІСІ за типами фондів і способами розміщення, найдоходнішими у 2023 році були **закриті фонди із приватним розміщенням: +5.6%**. Також, приріст інвестицій своїх учасників за рік забезпечили й інші сектори ІСІ: *відкриті* принесли середні +4.1%, *закриті з публічним розміщенням* та *інтервальні* фонди – відповідно, +3.9% та +1.0%.

- Подальше збільшення сукупних інвестицій юридичних осіб-резидентів України в ІСІ й одночасне скорочення їхньої частки у сукупній ВЧА фондів на тлі стрімкішого зростання коштів місцевих індивідуальних інвесторів, вага яких у сукупній ВЧА ІСІ в цілому та у венчурних фондах зокрема продовжувала збільшуватися;
- Прискорене збільшення кількості інвесторів у закритих ІСІ з приватним розміщенням (крім венчурних) – зокрема завдяки новим фондам у секторі; подальше незначне зменшення кількості учасників у відкритих ІСІ та, на відміну від 2022 року, її зростання – у венчурних фондах;
- Збільшення частки цінних паперів і деривативів в усіх секторах ІСІ, окрім венчурних, – переважно завдяки нарощенню вкладень в ОВДП;
- Підвищення доходності в усіх секторах ІСІ за типами фондів, способами розміщення та класами активів порівняно з 2022 роком і позитивна доходність у семи із восьми з них.

Таким чином, у 2023 році галузь ІСІ в Україні продовжувала зростати, попри воєнний стан і посилення регуляторних викликів для компаній з управління активами, хоча низка КУА змушена була вийти з ринку. Та створення нових венчурних корпоративних фондів більш ніж удвічі випереджало закриття пайових і у 4-му кварталі прискорилося

майже до рівня 1-го кварталу 2022 року (до 24 лютого), засвідчуючи незмінну вже багато років привабливість для інвесторів саме цієї форми створення фондів. Венчурні ІСІ забезпечили зростання активів і ВЧА галузі в цілому вище рівня кінця 2021 року, до початку повномасштабного вторгнення рф в Україну.

Певне зростання українського фондового ринку за 2023 рік сприяло підвищенню доходності ІСІ, що інвестують у цінні папери, хоча посилена загальна волатильність ринку і його падіння у 4-му кварталі заважали суттєвому поліпшенню результатів діяльності фондів, зокрема, класу акцій. Водночас, переважаюча частка активів ІСІ поза організованими ринками капіталу й на порядок більша порівняно з ключовим індексом акцій України кількість випусків цінних паперів в активах відкритих та інтервальних фондів, що інвестують переважно саме в біржові інструменти, давали можливість фондам отримувати привабливу доходність на свої активи й збільшувати вартість інвестицій своїх учасників. Низка ІСІ кожного

типу, способу розміщення і класу, на тлі переважного підвищення доходності й одночасного зниження інфляції у 2023 році, більш ніж компенсували втрати від неї, а також продовжували успішно конкурувати з іншими напрямками інвестування, зокрема із гривневими ОВДП та зі строковими депозитами, у тому числі у валюті, попри девальвацію гривні наприкінці року.

На кінець 2023 року сукупна вартість наявних інвестицій ІСІ у капітал переважно українських компаній у різних секторах економіки, включно із наданими їм позиками або придбаними їхніми акціями, облігаціями і векселями, становила понад 537 млрд грн. Крім того, ІСІ збільшили кредитну підтримку уряду через придбання державних облігацій України майже втричі за цей рік – до понад 5 млрд грн. Вони також залишалися кредиторами банків, з нарощенням суми наданих їм коштів до понад 13 млрд грн.

Додаткова інформація про ІСІ на сайті УАІБ:

- [Ринок у цифрах](#)
- Довідник ІСІ: [Фонди в управлінні](#)